

بنام خداوند جان و

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

نویسندگان: دکتر عبدالله آزاد

محبوبه کاظمی

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

شماره صفحه

فهرست مطالب

□ **فصل نخست: کلیات** Error! Bookmark not defined.....

■ مقدمه Error! Bookmark not defined.....

■ تعریف‌های قانون و مقررات Error! Bookmark not defined.....

■ قانون‌گذاران و هرم قواعد لازم‌الاجرا Error! Bookmark not defined.....

• جایگاه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران Error! Bookmark not defined.....

• نظارت بر قوانین و مقررات Error! Bookmark not defined.....

■ خلاصه فصل نخست Error! Bookmark not defined.....

□ **فصل دوم: اقتصاد و امور مالی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران** Error!
Bookmark not defined.

■ مقدمه Error! Bookmark not defined.....

■ اقتصاد و امور مالی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران Error! Bookmark not defined.
defined.

■ خلاصه فصل دوم Error! Bookmark not defined.....

□ **فصل سوم: قوانین و مقررات حاکم بر حرفه حسابرسی در ایران** Error! Bookmark
not defined.

■ مقدمه Error! Bookmark not defined.....

■ قوانین و مقررات حاکم بر سازمان حسابرسی Error! Bookmark not defined.....

• قانون تشکیل سازمان حسابرسی Error! Bookmark not defined.....

• اساسنامه سازمان حسابرسی Error! Bookmark not defined.....

■ قوانین و مقررات حاکم بر جامعه حسابداران رسمی ایران و مؤسسه‌های حسابرسی

Error! Bookmark not defined.....

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

شماره صفحه

فهرست مطالب (۱۵۱مه)

- قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذی‌صلاح به‌عنوان حسابدار رسمی Error! Bookmark not defined.
- مصوبات هیأت وزیران و وزیر امور اقتصادی و دارایی درباره جامعه حسابداران رسمی ایران Error! Bookmark not defined.
- مصوبات وزیر امور اقتصادی و دارایی و شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران درباره مؤسسه‌های حسابرسی Error! Bookmark not defined.
- مقررات سازمان بورس اوراق بهادار درباره حرفه حسابرسی Error! Bookmark not defined.
- قوانین و مقررات حاکم بر دیوان محاسبات کشور... Error! Bookmark not defined.
- سایر قوانین و مقرراتی که الزاماتی را برای نهادهای حسابرسی تعیین کرده‌اند Error! Bookmark not defined.
- خلاصه فصل سوم Error! Bookmark not defined.
- **فصل چهارم: مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حسابرس مستقل و بازرس قانونی**
Error! Bookmark not defined.
- مقدمه Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرس مستقل و بازرس قانونی بر اساس لایحه اصلاح قانونی قسمتی از قانون تجارت Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف بازرس قانونی بر اساس بخش هفتم لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت Error! Bookmark not defined.
- سایر مواد لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت درباره مسئولیت‌ها و وظایف بازرس قانونی Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرس مستقل و بازرس قانونی طبق قانون مالیات‌های مستقیم Error! Bookmark not defined.

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

شماره صفحه

فهرست مطالب (۱۵۱مه)

- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرِس مستقل و بازرِس قانونی طبق قوانین و مقررات مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم Error! Bookmark not defined.
- قانون مبارزه با پول‌شویی و قانون اصلاح قانون مبارزه با پول‌شویی Error! Bookmark not defined.
- آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ الحاقی قانون مبارزه با پول‌شویی Error! Bookmark not defined.
- قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم و قانون اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرِس مستقل و بازرِس قانونی طبق قوانین و مقررات بورس و اوراق بهادار Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرِس مستقل و بازرِس قانونی طبق قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرِس مستقل و بازرِس قانونی طبق دستورالعمل مؤسسات حسابرِس معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرِس مستقل و بازرِس قانونی طبق قانون محاسبات عمومی کشور Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرِس مستقل و بازرِس قانونی طبق قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت تضامنی حسابرِس بر اساس مقررات جامعه حسابداران رسمی ایران Error! Bookmark not defined.
- آیین اخلاق و رفتار حرفه‌ای حسابداران رسمی Error! Bookmark not defined.
- تخلف‌ها و تنبیه‌های انضباطی Error! Bookmark not defined.
- مسئولیت‌ها و وظایف حسابرِس مستقل و بازرِس قانونی طبق قرارداد Error! Bookmark not defined.

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

شماره صفحه

فهرست مطالب (۱۵۱مه)

- Error! Bookmark not defined. مسئولیت‌ها و وظایف مدنی حسابرسان مستقل و بازرسان قانونی
- Error! Bookmark not defined. مسئولیت‌های مدنی مالی طبق قانون مدنی
- Error! Bookmark not defined. مسئولیت‌های مدنی مالی طبق قانون مسئولیت مدنی
- Error! Bookmark not defined. مسئولیت‌های جزایی حسابرسان مستقل و بازرسان قانونی
- Error! Bookmark not defined. مسئولیت‌های جزایی مالی طبق قانون مجازات اسلامی
- Error! Bookmark not defined. خلاصه فصل چهارم

□ فصل پنجم: ارزیابی رعایت قوانین و مقررات در حسابرسی صورت‌های مالی. Error! Bookmark not defined.

- Error! Bookmark not defined. مقدمه
- Error! Bookmark not defined. عدم رعایت
- Error! Bookmark not defined. اثر قوانین و مقررات
- Error! Bookmark not defined. مسئولیت رعایت قوانین و مقررات
- Error! Bookmark not defined. مسئولیت حسابرسان
- Error! Bookmark not defined. ارزیابی حسابرسان از رعایت قوانین و مقررات
- کسب شناخت از چارچوب قانونی و مقرراتی حاکم بر واحد تجاری و صنعت یا بخش فعالیت واحد تجاری و چگونگی رعایت آن توسط واحد تجاری Error! Bookmark not defined.
- کسب شواهد رعایت قوانین و مقررات دارای اثر مستقیم بر صورت‌های مالی Error! Bookmark not defined.
- روش‌های تشخیص موارد عدم رعایت سایر قوانین و مقررات Error! Bookmark not defined.

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

شماره صفحه

فهرست مطالب (۱۵۱مه)

- موارد عدم رعایتی که حسابرس با اجرای سایر روش‌های حسابرسی به آنها توجه می‌کند Error! Bookmark not defined.
- دریافت تأییدیه کتبی Error! Bookmark not defined.
- روش‌های حسابرسی در برخورد با موارد عدم رعایت مشخص شده یا موارد مشکوک به عدم رعایت Error! Bookmark not defined.
- ارزیابی پیامدهای عدم رعایت Error! Bookmark not defined.
- گزارشگری موارد عدم رعایت مشخص شده یا موارد مشکوک به عدم رعایت Error! Bookmark not defined.
- گزارشگری موارد عدم رعایت به ارکان راهبری... Error! Bookmark not defined.
- گزارشگری موارد عدم رعایت در گزارش حسابرس درباره صورت‌های مالی Error! Bookmark not defined.
- گزارشگری موارد عدم رعایت به مراجع ذی‌صلاح نظارتی Error! Bookmark not defined.
- مستندسازی Error! Bookmark not defined.
- خلاصه فصل پنجم Error! Bookmark not defined.
- **فصل ششم: قوانین و مقرراتی که باید توسط واحدهای حسابرسی شوند رعایت شوند** Error! Bookmark not defined.
- مقدمه Error! Bookmark not defined.
- قوانین و مقرراتی که باید توسط تمام شرکت‌ها رعایت شود Error! Bookmark not defined.
- قانون تجارت و لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت Error! Bookmark not defined.
- قوانین و مقررات مالیاتی Error! Bookmark not defined.
- قانون مالیات‌های مستقیم Error! Bookmark not defined.
- قانون مالیات بر ارزش افزوده Error! Bookmark not defined.

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

شماره صفحه

فهرست مطالب (ادامه)

- قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان **Error! Bookmark not defined.**
- قانون و مقررات کار **Error! Bookmark not defined.**
- قانون و مقررات تأمین اجتماعی **Error! Bookmark not defined.**
- قوانین و مقررات مبارزه با پول‌شویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم **Error! Bookmark not defined.**
- آیین‌نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی **Error! Bookmark not defined.**
- قوانین و مقرراتی که باید توسط شرکت‌های بورسی رعایت شود **Error! Bookmark not defined.**
- قوانین و مقرراتی که باید توسط وزارتخانه‌ها، مؤسسه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی رعایت شود **Error! Bookmark not defined.**
- قوانین و مقررات بانک‌ها، بیمه‌ها و شرکت‌های خاص **Error! Bookmark not defined.**
- قوانین و مقررات بانک‌ها **Error! Bookmark not defined.**
- قوانین و مقررات بیمه‌ها **Error! Bookmark not defined.**
- قوانین و مقررات شرکت‌های تعاونی **Error! Bookmark not defined.**
- سایر قوانین و مقررات خاص برخی صنایع **Error! Bookmark not defined.**
- خلاصه فصل ششم **Error! Bookmark not defined.**
- **فصل هفتم: اثر قوانین و مقررات بر گزارش حسابرسی مستقل و بازرسی قانونی ..** **Error! Bookmark not defined.**
- مقدمه **Error! Bookmark not defined.**
- چارچوب‌های گزارشگری مالی **Error! Bookmark not defined.**
- چارچوب ارائه منصفانه **Error! Bookmark not defined.**
- چارچوب رعایت **Error! Bookmark not defined.**

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

شماره صفحه

فهرست مطالب (۱۵۱مه)

- اجزای گزارش حسابرِس مستقل و بازرِس قانونی و تأثیر قوانین و مقررات بر آن
Error! Bookmark not defined.....
- گزارش حسابرِس صورت‌های مالی
Error! Bookmark not defined.....
- سایر مسئولیت‌های گزارشگری
Error! Bookmark not defined.....
- سایر وظایف بازرِس قانونی
Error! Bookmark not defined.....
- اظهارنظر درباره گزارش تطبیق عملیات شرکت‌های دولتی یا مؤسسات
انتفاعی با بودجه مصوب
Error! Bookmark not defined.....
- اظهارنظر درباره معاملات موضوع ماده ۱۲۹ لایحه قانونی اصلاح قسمتی
از قانون تجارت
Error! Bookmark not defined.....
- اظهارنظر درباره گزارش هیأت مدیره، موضوع ماده ۲۳۲ لایحه قانونی
اصلاح قسمتی از قانون تجارت
Error! Bookmark not defined.....
- گزارش در مورد سایر مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حسابرِس ...
Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.
- اظهارنظر درباره رعایت ضوابط و مقررات سازمان بورس و اوراق بهادار
توسط شرکت‌های بورسی
Error! Bookmark not defined.....
- اظهارنظر درباره رعایت قوانین و مقررات مبارزه با پول‌شویی
Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.
- امضای حسابرِس
Error! Bookmark not defined.....
- سایر اجزای گزارش
Error! Bookmark not defined.....
- تجویز ساختار و جمله‌بندی گزارش حسابرِس در قوانین و مقررات
Error! Bookmark not defined.
Bookmark not defined.
- خلاصه فصل هفتم
Error! Bookmark not defined.....
- **فصل هشتم: مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حسابرسان در آمریکا**
Error! Bookmark not defined.
not defined.
- مقدمه
Error! Bookmark not defined.....

کاربرد قوانین و مقررات در حسابرسی

شماره صفحه

فهرست مطالب (۱۵۱مه)

- Error! Bookmark not defined. مسئولیت‌های قانونی حسابرسان بر اساس قوانین در آمریکا
- Error! Bookmark not defined. قانون اوراق بهادار ۱۹۳۳
- Error! Bookmark not defined. قانون بورس اوراق بهادار ۱۹۳۴
- Error! Bookmark not defined. - قاعده ۱۰ ب ۵- قانون بورس اوراق بهادار ۱۹۳۴ defined.
- Error! Bookmark not defined. قانون سازمان‌های فاسد و کلاش
- Error! Bookmark not defined. مجازات‌های کمیسیون اوراق بهادار و بورس ایالات متحده آمریکا
- Error! Bookmark not defined. رویه‌های قانونی ۱۹۷۷ برای جرایم خارجی
- Error! Bookmark not defined. قانون سارینز - آکسلی
- Error! Bookmark not defined. انسان محتاط
- Error! Bookmark not defined. مسئولیتِ اعمالِ دیگران
- Error! Bookmark not defined. روش‌های دفاع حسابرس در برابر شکایت صاحب‌کار
- Error! Bookmark not defined. واکنش حرفه نسبت به مسئولیت‌های قانونی حسابرسان
- Error! Bookmark not defined. حفاظت از حسابرسان در برابر مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی
- Error! Bookmark not defined. خلاصه فصل هشتم
- Error! Bookmark not defined. منابع
- Error! Bookmark not defined. کتاب‌های دیگر نویسندگان

به نام آنکه هر چه هست؛ همه اوست و دیگر، همه هیچ

پیشگفتار نویسندگان

هزاران پرده بر قانون عشق است
به هر دم عشق پرافسون و نیرنگ
ز هر یک پرده‌ای عشق فسون ساز
ولی داند کسی کاهل خطا نیست

به هر یک نغمه‌ها ز افسون عشق است
ز هر پرده نوایی دارد آهنگ
به قانونی برآرد هر دم آواز
که هر یک نغمه زان قانون جدا نیست

وحشی بافقی

حسابرس، باید کار خود را با رعایت استانداردهای حسابرسی، آیین اخلاق و رفتار حرفه‌ای و قوانین و مقررات مربوط انجام دهند. حسابرسان در کشور ما، معمولاً بازرس قانونی نیز هستند و باید الزامات قانونی و مقرراتی مربوط به وظایف بازرس قانونی را رعایت کنند. افزون بر این، واحدهای حسابرسی شونده نیز باید قوانین و مقرراتی را رعایت کنند که ممکن است رعایت کردن یا نکردن آنها بر صورت‌های مالی اثر بگذارد. حسابرسان و بازرسان قانونی، باید با این گونه قوانین و مقررات آشنایی داشته باشند و در حسابرسی، آثار رعایت شدن یا نشدن این گونه قوانین و مقررات توسط واحدهای حسابرسی شونده را نیز ارزیابی کنند. نکته بسیار مهم دیگر این است که حسابرسان، باید در چارچوب قوانین و مقررات حاکم بر حرفه حسابرسی فعالیت کنند. از این رو آشنایی با قوانین و مقررات مربوط، برای حسابرسان ضروری است.

با وجود اهمیت فراوان قوانین و مقررات و مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حسابرسان، معمولاً در کتاب‌های حسابرسی، مطالب کمی در این باره نوشته شده است. کتاب‌هایی نیز به ارائه متن قوانین و مقررات پرداخته‌اند یا پرسش‌هایی را در این باره گردآوری کرده‌اند که البته همه اینها به جای خود، نیکو است. به نظر نویسندگان، جای کتابی که به کوتاهی، به قوانین و مقررات مربوط اشاره کند و مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حسابرسان، بپردازد؛ خالی بود. همین، انگیزه نگارش این کتاب شد.

مطالب این کتاب، در هشت فصل، تدوین و تلاش شده است که ترتیب ارائه مطالب به گونه‌ای باشد که خواننده پس از خواندن هشت فصل، اطلاعات کافی درباره مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حسابرسان مستقل و بازرس قانونی، به دست آورد. مطالب این کتاب، به‌ویژه شامل موارد زیر است:

- بیان تعریف‌های قوانین و مقررات، مراجع قانون‌گذار و هرم قواعد لازم‌الاجرا،
- بیان اصل‌های مربوط به اقتصاد و امور مالی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران،
- بیان قوانین و مقررات حاکم بر حرفه حسابرسان در ایران،
- بیان مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حسابرسان مستقل و بازرس قانونی بر اساس قوانین و مقررات گوناگون مربوط،
- مرور مسئولیت‌های حسابرسان مستقل در ارزیابی رعایت قوانین و مقررات توسط واحد حسابرسانی شونده،
- بیان قوانین و مقرراتی که باید توسط واحدهای حسابرسانی شونده رعایت شوند،
- مرور اثر قوانین و مقررات بر گزارش حسابرسان مستقل و بازرس قانونی، و
- مرور مسئولیت‌های قانونی و مقرراتی حسابرسان در آمریکا.

متن کامل تمام قوانین و مقرراتی که در این کتاب به آنها اشاره شده، در کتاب نیامده است. زیرا، هدف آشنایی با محیط قانونی و مقرراتی مربوط و بیان مسئولیت‌ها و وظایف حسابرسان مستقل و بازرس قانونی بوده است. متن موادی از قوانین و مقررات که مسئولیت‌ها یا وظایفی را بر دوش حسابرسان مستقل یا بازرس قانونی نهاده‌اند؛ و همچنین برخی مواد دیگر که برای روشن شدن موضوع لازم بوده، در این کتاب آمده است. افزون بر این، به دانشجویان و داوطلبان آزمون‌های حرفه‌ای پیشنهاد می‌شود که در کنار این کتاب، متن کامل قوانین و مقررات مربوط را بخوانند. باری، اگر کاستی‌ای در این کتاب وجود دارد؛ بر عهده نویسندگان است. بدین روی، امیدواریم که از راهنمایی‌های استادان، پژوهشگران، حسابرسان، حسابداران و دانشجویان برخوردار شویم.

دکتر عبدالله آزاد

محبوبه کاظمی

۱۴۰۲